

Planlægning af køkkenhaven

Hvis du ikke allerede har anlagt din køkkenhave, er der nogle ting, som du med fordel kan tænke over, når du planlægger.

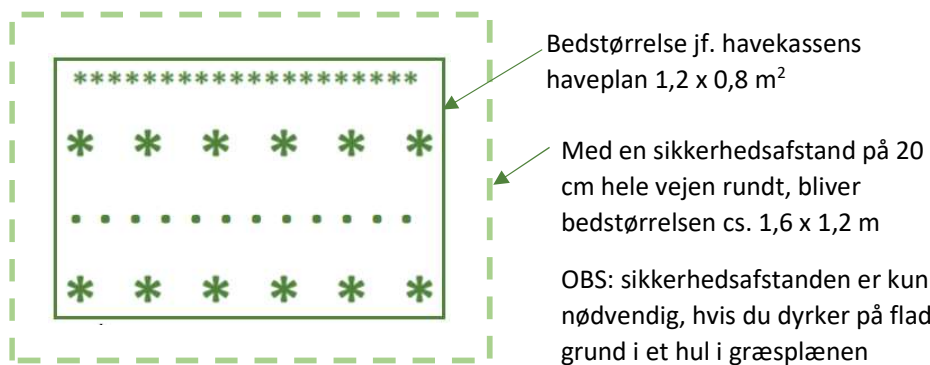
Placering af bedene:

- Planter kræver lys og luft. Bedene skal derfor placeres et sted, hvor de får sol en stor del af dagen.
- Hække, store planter og træer trækker hårdt på jordens ressourcer af vand og næring. Udbyttet af køkkenhaven bliver derfor betydeligt mindre, hvis man f.eks. dyrker helt op af en hæk. Placer derfor bedene mindst en meter fra hæk og i god afstand til træer. Hvis du dyrker i meget høje højbede, hvor planterne har et stort jordvolumen i selve højbedet, har det ikke så stor betydning, at der er hække og træer tæt på.
- Det er bedst, hvis man placerer bedene, så den lange side vender nord-syd. Hermed kommer planterækkerne også til at vende nord-syd, og dette giver det bedste lysindfald for alle planterne.
- Der skal være afstand mellem bedene, så du let kan komme til. Man bør aldrig træde i selve bedene, da det trykker jorden sammen, og det er ikke godt for planterne. Hvis du f.eks. har nogle gamle havefliser liggende, kan det være en god ide at lægge dem mellem bedene, så der er styr på, hvor man må gå. Hvis du dyrker i pallerammer eller andre højbede giver det sig selv, at man ikke går i dem.

Udformning af bedene

Det er meget moderne dyrke i højbede, og det fungerer også rigtig godt. Men man kan sagens dyrke "på flad grund", hvor man blot fjerner et stykke af græsplænen.

Hvis du dyrker på flad grund, er det en stor fordel at dele arealet ind i nogle velafgrænsede bede, evt. blot med nogle trampede jordstier til at adskille bedene. Desuden vil jeg anbefale, at du laver dine bede lidt større. Havekassens plan er ret intensiv, planterne står tæt sammen og de yderste rækker står helt ude ved bedets kant. Det går godt i et højbed, men på flad grund er det en god ide at gøre bedene lidt større. Især hvis du dyrker i et hul i græsplænen er det vigtigt, at lægge en sikkerhedsafstand til hele vejen rundt, så de yderste planter ikke kommer til at konkurrere med græsset om næringsstofferne.

Havekassens plan tager udgangspunkt i 4 bede af 1,2 x 0,8 m². Det svarer til 4 pallerammer fyldt med jord. Det er en nem og meget populær måde at anlægge en køkkenhave på.

Man kan købe pallerammer i de fleste byggemarkeder. De er lige til at folde ud og fylde med jord. Hvis man googler på "højbedsmuld", "højbedspakke" og lignende, kan man også finde tilbud, hvor man kan få leveret 4 pallerammer med en stor pose jord lige til kantstenen, hvis man ikke allerede har noget muldjord, der kan bruges. Det kan være en fordel at beklæde rammerne med plastic indvendigt, da det dels forlænger levetiden af trærammen og dels holder på fugtigheden, så planterne langs kanten ikke tørrer ud.

Planterne i Havekassen har behov for en jorddybde på ca. 40 cm for at kunne udvikles optimalt. Pallerammer er 20 cm høje, og nogle sætter to rammer oven på hinanden. Men hvis rødderne har mulighed for at søge nedad i jorden, behøver man ikke mere end én ramme pr. bed.

Jord

Hvis man dyrker i pallerammer eller anden form for højbed, har man brug for noget jord til at fylde i. Og hvor skal man så få det fra, hvis man ikke har en bunke liggende i baghaven?

Hvis man skal fylde 4 pallerammer, kræver det ca. 800 L jord eller 0,8 m³.

Nogle vælger at bestille en pakkelsøning, hvor man får 4 rammer og en bigbag med muldjord lige til at fylde i. Det er en både god og nem løsning, men selvfølgelig ikke helt billig. Den jord man får, er tilsat kompost mv, så den er helt klar til at dyrke i, uden at man behøver gøre meget mere det første år.

Andre vælger at købe plantesække og hælde i rammerne. De billige plantesække indeholder typisk 40 l jord, så man vil skulle bruge ca. 20 sække for at fylde 4 pallerammer. Det er en mulighed, men der er nogle forhold, man bør overveje, når man bruger plantesække. Plantesække indeholder store mængder spagnum, som giver en lidt underlig jordstruktur, som minder meget lidt om havemuld. Desuden er der nogle miljø- og klimamæssige problemer forbundet med brug af spagnum. Spagnum udvindes af højmoser, som er en truet naturart. Ved udvindingen frigives store mængder CO₂, som er ødelæggende for klimaet. Derfor bør man forsøge at begrænse sit forbrug af spagnum i haven.

Mange mennesker har muldjord, som de gerne vil af med. Det kan f.eks. være fordi de har nedgravet en trampolin, gravet ud til fundamenter osv. Derfor kan man tit finde nogen, som tilbyder gratis jord i den blå avis, på facebook eller lignende steder. Det kan være en fin løsning, men vær opmærksom på, at det er muldjord (dvs. det øverste vækstlag) og ikke det dybere liggende råjord, som ikke er særlig egnet til at dyrke i. Det er svært at vide noget om den jord, man får, men man kan jo prøve at spørge. Jeg tænker, at det i de fleste tilfælde vil være en god ide at tilsætte noget kompost.

De fleste kommuner tilbyder, at man kan hente gratis kompostjord på genbrugspladser eller lignende steder. Kommune-kompost er dannet af haveaffald, der er varmkomposteret. Det er rigtig godt at tilsætte i begrænsede mængder, men er for kraftigt til at man kan dyrke i det alene. Men en

kombi-løsning, hvor man tilsætter kommune-kompost til gammel havemuld kan være en rigtig fin løsning. Kommunerne plejer at have en anvisning, der fortæller noget om blandingsforholdet.

Demo-haven

Jeg kalder mine egne 4 bede for "Demo-haven", for det er her jeg optager de videoer, jeg lægger ud til jer. Nedenfor ses et billede af Demo-haven, da den blev anlagt.

Jeg er startet med at lægge nogle fliser ud i et mønster, hvor der er huller under pallerammerne. Under pallerammerne har jeg fjernet de værste græstørv og løsnet jorden med en greb et spadestik ned. Rammerne er beklædt med plastic indvendigt for dels at forlænge træets levetid og dels at nedsætte fordampningen ud gennem siderne. Derefter er rammerne fyldt med en bunke muld, som vi havde liggende i et hjørne af haven.

